

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ קדושים, ב' דר"ח אייר, ה'תשל"ו

חלק ב – יוצא לאור לש"פ אחרי-קדושים, י"ב אייר, ה'תשפ"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' משה ע"ה

בן הרה"ח הרה"ת ר' דוד העניך ע"ה

זאקליקובסקי

שליח לעיר דיטראַיט

מג"י ספרי רבותינו נשיאינו הקי

נפטר בשם טוב ליל ש"ק פי תז"מ

בדר"ח אייר, ה'תש"פ

ת' ני' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתו שיחיו

לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

עליהן נאמר וחי בהם, ובזהירות ודיוק בעניני טהרת המשפחה (נדה, הפסק טהרה, טבילה במקוה כשרה וכו'), שעד כמה שיהי המצב טוב בזה, הרי בעניני טוב וקדושה תמיד יש מקום להוסיף מאחר שקשורים בהקב"ה שהוא אין סופי ואין גבולי.

מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו וכן את המזוזות בדירתם שתהיינה כולן כשרות כדן, וזוגתו תשמור על מנהגן הטוב של בנות ישראל הכשרות, להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל ערב שבת וערב יום טוב.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ג

[תמוז, ה'תשד"מ]

המכ"ע בעיקרו בשביל קטנים והכי צעירים — לכן מחנכים ותיקים דהני"ל צריכים להחליט בכהני"ל בכלל אין צ"ל ציורים דבע"ח בלתי טהורים לא כדאי שהבני"א יצויירו **דוקא** לא כהמציאות (שמנים **ביותר**, חוטם גדול **ביותר** וכיו"ב) אף שהורגלו **דוקא** כך בקאמיקס — לדעתי טעות חינוכית גדולה היא כי כל דפשוט ונאָרמל **יותר** בנוגע לקטנים מעלי טפי (— ולדעתי גם בנוגע לגדולים ואכ"מ).

עליהן נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה. מנהגן הטוב... להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות: ראה קיצור שו"ע סע"ה ס"ב. כף החיים או"ח סרס"ג סקל"ד.

ג

מצילום כתי"ק. מענה על מכתבו של מו"ה דוד שלמה פייפ, עורך המכ"ע "משיח טיימס" — בו כותב שא' הציירים של המערכת, מר דוד בערג, הציע להנחיל את ההוראות הנלמדות מ"פרקי אבות" — ע"י קאמיקס, ומצדד למכתבו כמה דוגמאות, ושואל אם מתאימים הם עבור המכ"ע. נדפס ב"רישומה של שנה" (בבית חיינו — ה'תשד"מ) ע' 268. תשורה (ראב"ן, תשנ"ט).

אין צ"ל ציורים דבע"ח בלתי טהורים: ראה בארוכה לקו"ש חכ"ה ע' 309 ואילך (משיחת אור לכ"ף מרחשון ה'תשד"מ). וראה גם "שלשלת היחס וראשי פרקים מתולדות בית רבינו" ("היום יום" בתחלתו) — שנת תשד"מ. לעיל ע' 19. כל דפשוט... מעלי טפי: ראה ר"ה כו, סע"ב.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ אחרי-קדושים, י"ב אייר הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות ש"פ קדושים, ב' דר"ח אייר ה'תשל"ו — הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ תזריע-מצורע).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ח אייר, ה'תשפ"ה

שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2025 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5785 • 2025

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

ומהנכון הי' שתקבע שיעור לימוד בתורה הנגלית הן בתורה שבכתב והן בתורה שבעל פה בכל יום, עכ"פ איזה רגעים, וביום הש"ק לדי' בתוספת, וללמוד ג"כ לימוד המביא לאהבת ד' ויראתו, היינו בספרי חסידות ומוסר, והשי"ת יזכהו שיבשר טובות בכל הני"ל,

כשהייתי על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע נשיא הדור, הזכרתי ואת זוגתו שיחיו להמצטרך להם.

בברכה שיבשר בשו"ט.

ב

בי"ה, יא' תמוז תשי"ט
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' ... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מז' תמוז.

בעת רצון יזכירוהו ואת זוגתו תחי' על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להמצטרך להם מתאים לתוכן כתבו.

ובמ"ש אודות הנסיעה לארצה"ב להסתדר בתור מורה — מובן שזה תלוי לכל לראש בהכשירות שלו, ועוד — וזה נוגע לא פחות מהני"ל — מיכולתו ללחוץ ולדחוק על אנשים, שהרי בכאן רבה ההתחרות, ומובן שילידי ארצה"ב השולטים בשפת המדינה ועוד ענינים כאלו יש להם אפשריות יותר קרובה לקבל משרה, באם ישנם מתחרים מחוץ למדינה, ובכלל אינו מובן קצת, שהרי רבה הוצאת הנסיעה נוסף על ההוצאות בתקופה הקודמת להסתדרות בפועל, ובאמצעים אלו בטח הרי יש לשפר המצב הנוכחי שלו פי כמה.

במ"ש שעוד לא נתברכו בפרי הבטן, הנה כיון שלפני כמה חדשים ילדה אשתו בן אלא שנפטר בגיל של חדשים אחדים אחרי מחלה, הרי אין מקום לשאול דעת רופא בהנוגע לכניסה להריון, כי אם להתחזק בבטחונם בהשי"ת המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, ועוד והוא העיקר להוסיף בהנהגה בחיי היום יומי מתאים להוראת תורתנו תורת חיים וקיום מצותי' בהידור

וביום הש"ק לדי': ע"פ בשלח טז, כג. תשא לא, טו. ועוד.

לימוד המביא לאהבת ד' ויראתו: ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תס ואילך. וש"נ. וראה גם אנ"ק ח"ח אגרת ב'תל, ובהנסמן בהערות שם. ח"י"ד אגרת הקי"א. הר"מ. ח"י"ח אגרת ר'תפז.

ב

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

יג. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק⁸⁹ "להוסיף לכם תבואתו", "המצוה הזאת שתשמרו תהי' להוסיף לכם תבואתו, שבשכרה אני מברך לכם פירות הנטיעות. הי' רבי עקיבא אומר, דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר⁹⁰ אדם הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם⁹¹, לפיכך נאמר להוסיף לכם⁹² תבואתו" — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁹³ בלקו"ש חכ"ב ע' 108 ואילך⁹⁴.

יד. הביאור (בדרך אגב — בהמשך לביאור בדיוק הלשון "להוסיף לכם תבואתו") בפירוש רש"י על הפסוק⁹⁵ "שלוש שנים יהי' לכם ערלים", "מאימתי מונה לו וכו'" — שמנין שלש השנים צ"ל "לכם"⁹⁶, ולכן יש

שאף שגדלה מעלת ר"ע בלימוד התורה, שעליו אמרו "מה לך אצל הגדה כלך מדברותיך אצל נגעים ואהלות" (חגיגה יד, א. וש"נ), ועד ש"כולהו אליבא דר"ע" (סנהדרין פו, רע"א), ומצינו בגמרא (מנחות כט, ב) שר"ע דרש בתורה, ומשה רבינו ישב בסוף שמונה שורות ולא הי' יודע מה הן אומרים, ורק כששמע שר"ע אומר שזוהי הלכה למשה מסיני, נתיישבה דעתו, מ"מ, מצד גודל הענין של אהבת ישראל מתעסק ר"ע גם עם מי שהתורה צריכה לדבר נגד יצרו הרע כו'.

וענין זה הוא גם בהמשך להמדובר לעיל (סו"ס ואילך) אודות ההשתדלות בנוגע לענין החינוך (כולל גם ע"י ילדים), דלכאורה יכולים לטעון למה צריך לעסוק עם פלוני שהוא בדרגה שלמטה ממנו, ועל זה באה ההוראה מר"ע, שהתעסק גם עם מי שהתורה צריכה לדבר נגד יצרו הרע כו'.

92) "לכם" דייקא — שתוספת ברכה זו היא דוקא למי שהצטער ארבע שנים, ולא למי שיקנה פירות שנה החמישית ממי שהצטער עליהם כו'.

93) בשילוב שיחת ש"פ אחרי-קדושים תשכ"ח.

94) ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 134 הערה 3.

95) שם, כג.

96) והיינו, שתיבת "לכם" לא קאי על

שם בעל המאמר (נתבאר בשיחת ש"פ קדושים, מבה"ח אייר תשכ"ז ס"י (תוי"מ חמ"ט ע' 405). וש"נ).

89) פרשתנו יט, כה.

90) גם אם אין זה נוגע לפועל, כיון שבכל אופן יקיים את המצוה, ולא כמ"ש רש"י (ר"פ תצא) גבי יפת תואר: "לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, שאם אין הקב"ה מתירה, ישאנה באיסור".

91) ואף שגם בשאר מצוות יש ענין של צער — הרי לולי הצער אי אפשר לקיים את המצוה, משא"כ בנדו"ד שזוהי מצוה שלילית, "שלוש שנים .. לא יאכל" (שם, כג), אפשר לקיימה גם מבלי להצטער ארבע שנים — אם אין לו מלכתחילה עץ מאכל, אלא שיקנה פירות שנה החמישית ממי שהצטער עליהם.

ואף שזוהי מציאות רחוקה, שהרי אדם שהצטער ארבע שנים, לא ימכור פירות שנה החמישית למישהו אחר במחיר רגיל — אומר ר"ע*, בעל המאמר "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה**", שגם במקרה כזה צריך להבהיר ולשלול טענת היצה"ר. והיינו,

(* נזכר גם שר"ע הי' בן גרים, שזוהי הנקודה הכי תחנתה בקומת ישראל, אבל עי"ז בא לנקודה הכי עליונה כו'.

וכן נזכר שהשם "עקיבא" הוא מלשון "עקב", שקשור עם הענין ד"והי' עקב תשמעונו", שקאי על קיום המצות שאדם דש בעקביו (ר"פ עקב ובפרש"י), ומזה באים לזמן ד"מטו רגלין ברגלין" (זח"ב רנח, א), שאז תצפה לרגליו של משיח (ראה זח"א עב, ב).

(** כפי שמביא רש"י לעיל מיני' (שם, יח). — וגם שם יש צורך לבאר מדוע מזכיר רש"י

לחשב את שלש השנים לא לפי העץ, אלא לפי האדם הנוטע, שלכן גם אם הבריך ענף מאילן בן שלש שנים, צריך לחזור ולמנות שלש שנים — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁹⁷ בלקו"ש שם ע' 103 ואילך.

טו. בנוגע להערות אדמו"ר על הזהר — הנה בהערות על הזהר בפרשתנו⁹⁸ מביא אדמו"ר מאמר תמוה בגמרא⁹⁹: "אמר רשב"ל כשהלכתי לתחום קן נשרייה היו קורין לכלה ניפני ולתרנגול שכו, מאי קראה, יפה¹⁰⁰ נוף משוש כל הארץ", ומבאר הענין באותיות הקבלה, אבל אינו מבאר הענין בעבודת ה', וכמדובר כמ"פ שסמך שיבינו זאת לבד, לאחרי שרואים ביאורו ע"פ קבלה.

ובכן: ישנו ביאור הצ"צ על הפסוק "יפה נוף משוש כל הארץ" ביהל אור¹⁰¹ (וכן בכיכל שצילום ממנו הגיע לכאן), והביאור שם הוא ע"ד ביאור אדמו"ר בהערות לזהר. וכאן רואים שאדמו"ר מכוון לביאורי רבותינו נשיאינו — ביאור הצ"צ הנ"ל שמיוסד על מאמרי רבינו הזקן. אלא שאדמו"ר מבאר הענין באותיות הקבלה, ואילו הצ"צ מבאר זאת ע"ד החסידות (שהרי במאמרי חסידות בכלל אין שקו"ט בעניני קבלה, מלבד בהערות והגהות, ובמאמרים אחרים).

וכפי שיתבאר לקמן תוכן הענין בעבודת ה', בנוגע לקיום התומ"צ, ועד לענין ד"בכל דרכיך דעהו¹⁰² ו"כל מעשיך יהיו לשם שמים"¹⁰³.

טז. במסכת אבות בפרק שלומדים ביום הש"ק זה¹⁰⁴ — שנינו: "חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואלו הן: רבי אליעזר בן הורקנוס, ורבי יהושע בן חנניא וכו'. הוא הי' מונה שבחם, רבי אליעזר בן הורקנוס בור סוד שאינו מאבד טפה, רבי יהושע בן חנניא אשרי יולדתו וכו'".

וצריך להבין:

איתא במפרשים¹⁰⁵ שכיון שהיו לריב"ח ריבוי מעלות, לכן הדבר היחידי שיכולים לומר עליו הוא רק "אשרי יולדתו", שפירושו, שיש לשבח את האם שילדה בן מיוחד כזה, אבל, אין זה מבאר במה מתבטאת

איסור האכילה, שהוא רק איסור גברא, ולא איסור חפצא, אלא קאי על מנין שלש השנים. (97) בשילוב שיחת אחרון של פסח שנה זו. (98) לקוטי לוי"צ לזח"ג ריש ע' שיב. (99) ר"ה כו, סע"א. (100) תהלים מח, ג. (101) ס"ע קפב ואילך. (102) משלי ג, ו. (103) אבות פ"ב מי"ב. (104) שם מ"ט. (105) ראה פי' הרע"ב ורבינו יונה שם.

ומזה נבוא מתוך ריקוד ("אריין טאנצן")¹⁷³ אל הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן הניגון "ופרצת".

לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון

"ניעט ניעט ניקאוואָ".]

ובתוס' שם מהתוספתא: "על אחת חמש (173) שריקוד מורה על למעלה ממדידה מאות", ובפרט בפעולות האדם דלמעלה כו' — ראה לקו"ת שה"ש (מח, סע"ג ואילך) ממידה ומדידה — "בכל מאדך" (ואתחנן ו, ה). סד"ה ת"ר כיצד מרקדין. (172) ויצא כח, יד.

הוספה

א

בי"ה, כ"ה סיון תשי"ב

ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה ... שי

שלום וברכה!

עיי דודו הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר ... שי קבלתי מכתב בקשה בעדו ובעד זוגתו שיחיו לחו"ק, אבל אינו כותב כל פרטים, היינו איך הוא מצב הבריאות שלו ושל זוגתו שיחיו, וידוע מרז"ל עה"פ ורפא ירפא, מכאן שניתנה רשות לרפוא, אשר רשות פירושו רשיון ופירושו ג"כ כח ויכולת, ובמילא צריכים לשאול גם בדעת רופאים ולעשות כהוראתם, ולהיות חזקים בבטחונם בהשי"ת ויתעלה בורא כל העולם ומנהיגו שממנו לא יפלא כל דבר, ובטח תודיעני דעת הרופאים והוראתם בזה;

א

מרו"ל עה"פ ורפא ירפא, מכאן שניתנה רשות לרפוא: משפטים כא, יט. ברכות ס, סע"א. וש"נ. טושו"ע יו"ד רסל"ו. וראה ט"ז שם. רשות .. רשיון .. כח ויכולת: ראה גם אג"ק ח"ד אגרת א'קסה. ח"ה אגרת א'שפח. א'תט. ח"ו אגרת א'תשלו. ח"ה אגרת ב'תנ. ח"י אגרת ג'פט. ח"ג אגרת ד'תל. חט"ו אגרת ה'תמו. חט"ז אגרת ה'תתל*. ח"ט אגרת ז'לד. חכ"ח אגרת י'תתקמו. חכ"ט אגרת י'תתקצ. ח"ל אגרת י'אתטו. ובכ"מ. שממנו לא יפלא כל דבר: ע"פ ירמ"י לב, כז.

כד. בהמשך¹⁶² לרעש ("טומל שטורעם און גוואַלד") שעושים עתה אודות מבצע שנת החינוך — נעשה מיד ענין של פועל, שנתייחד מוסך חינוך חדש — ישיבה גדולה בנה.

ויה"ר שתהי' כשמה: "ישיבה" — (מלשון) התיישבות, שכל הענינים הקשורים בזה יומשך באופן של התיישבות¹⁶³; ו"גדולה" — כדברי הגמרא¹⁶⁴ על הפסוק¹⁶⁵ "ואת כל בית גדול גו" — "מקום שמגדלין בו תורה, מקום שמגדלין בו תפלה", ושניהם (תורה ותפלה) ביחד¹⁶⁶, שזהו ענינה של ישיבת תומכי תמימים (ואחי תמימים וכו') — תורה ותפלה ביחד, כמבואר בארוכה בקונטרס עץ החיים¹⁶⁷,

ויתנהגו שם בכל הענינים כפי הרצון של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, מייסד ישיבת תומכי תמימים, ושל ממלא מקומו — כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

וממנו יראו וכן יעשו רבים — שילמדו ממוסד זה על שאר המקומות לחזק את ענין החינוך בכל מקום ומקום, ובעיקר — השתדלות גדולה להכניס תלמידים ותלמידות במוסדות חינוך הכשרים, ריבוי תלמידים ותלמידות, עד לריבוי כזה שיאמרו "צר לי המקום" להכניס עוד, ואז יוכלו גם לחזק את הטענה להקב"ה וגם מתוך גוואַלד¹⁶⁸: צר לי המקום וענין הגלות ("אידן איז גוואַלדיק צר, איינג, פון דעם גלות")¹⁶⁹, ובמילא יצטרך הקב"ה להוציא את בני מהגלות ולהביא אותם ליירושלים (ש"עתידה ירושלים להיות כארץ ישראל¹⁷⁰), והרי שם "לא אמר אדם לחבירו צר לי המקום שאלין בירושלים"¹⁷¹, והיינו, שבני נמצאים בירושלים מתוך הרחבה ומתוך עונג אמיתי.

והרי ענין זה נעשה¹⁷¹ ע"י העבודה עתה בהנ"ל ובכל עניני תומ"צ באופן ד"פרצת"¹⁷² — פורץ ולמעלה ממצרים, מדידה והגבלה,

162) סעיף זה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפס בהוספות ללקו"ש ח"ד ס"ע 333 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
163) כתיב"ע עה"פ (ר"פ וישב) ו"ישב יעקב": "בשלויתא". ובפר"א פל"ח ויל"ש רמז קלח: "בטח ושאנן ושלון". ולהעיר ממגילה כא, סע"א: "אין ישיבה אלא לשון עכבה".
164) מגילה כז, רע"א.
165) מלכים"ב כה, ט.
166) להעיר מפרש"י עה"כ: "בתי כנסיות

שמגדלים בהן תורה ותפלה כו". וראה ברכות ח, סע"א.
167) פכ"ב ואילך. ובכ"מ.
168) ראה תניא קו"א בסופו — בכ"י: "גוואַלד גוואַלד".
169) שכולן "נקראו ע"ש מצרים ע"ש שהם מצירות לישראל" (ב"ר פט"ז, ד).
170) ילקוט שמעוני ישעי' רמז תקג.
171) ד"מדותיו של הקב"ה — מדה כנגד מדה" (סנהדרין צ, סע"א). "ומיהו יותר ממה שעשה משתלם" (רש"י סוטה יא, ד"ה דבאותה.

מעלתו המיוחדת של הבן, ואדרבה, ההדגשה היא שמעלותיו הם בזכות אמו, כמוזכר לעיל¹⁰⁶ מ"ש בירושלמי¹⁰⁷ ש"היתה אמו מולכת עריסתו לבית הכנסת בשביל שיתדבקו אזניו בדברי תורה", ובפירוש רש"י איתא, שעוד לפני שנולד, "כל הימים שעברתו אמו היתה מחזרת בכל יום על כל בתי מדרשות שהיו בעיר ואומרת להם בבקשה מכם בקשו רחמים על העובר הזה שיהי' חכם" (ויש לחפש מקור הדברים). וא"כ, מוטב יותר לכאורה שלא לומר שבח בכלל, מאשר לומר "אשרי יולדתו", שבזה מודגש שמעלותיו הם בזכות אמו.

ולאידך גיסא, "אשרי יולדתו" יכולים לומר גם בנוגע לרבי אליעזר בן הורקנוס — שהי' "בור סוד שאינו מאבד טפה", ועד שגדלה מעלתו כל כך ש"אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים, ואליעזר בן הורקנוס בכף שני, מכריע את כולם"; ועד"ז בנוגע לרבי אלעזר בן ערך, שהי' "כמעין המתגבר", ועד ש"אבא שאול אומר .. אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ואליעזר בן הורקנוס אף עמהם, ואלעזר בן ערך בכף שני, מכריע את כולם" — בודאי יכולים לומר עליו "אשרי יולדתו". וצריך ביאור, למה נאמר "אשרי יולדתו" על רבי יהושע בן חנניא דוקא?

ולהעיר שעד"ז מצינו גם בגמרא¹⁰⁸: "מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהי' רוכב על החמור .. ורבי אלעזר בן ערך מחמר אחריו .. פתח רבי אלעזר בן ערך במעשה המרכבה ודרש וירדה אש מן השמים וכו' עמד רבן יוחנן בן זכאי ונשקו על ראשו ואמר .. אשריך אברהם אבינו שאלעזר בן ערך יצא מחלצין. וכשנאמרו הדברים לפני רבי יהושע, הי' הוא ורבי יוסי הכהן מהלכים בדרך, אמרו אף אנו נדרוש במעשה מרכבה, פתח רבי יהושע ודרש וכו', הלך רבי יוסי הכהן וסיפר דברים לפני רבן יוחנן בן זכאי, ואמר אשריכם ואשרי יולדתכם" — שגם כאן רואים שהענין ד"אשרי יולדתו" נאמר לא על רבי אלעזר בן ערך, אלא דוקא על רבי יהושע.

גם צריך להבין: מהו דיוק הלשון "אשרי יולדתו", ולא כהלשון הרגיל: "אמו", כמו "ישמח אביך" ("בן חכם ישמח אב"¹⁰⁹) ואמך¹¹⁰, ורק לאח"ז מוסיפים "ותגל יולדתך"¹¹⁰, כדאיתא בירושלמי¹¹¹ שפירושו

106) שיחת א' דר"ח אייר ס"ח (לעיל ע' 111).
107) יבמות פ"א ה"ו.
108) חגיגה שם ריש ע"ב.

109) משלי יו"ד, א, טו, כ.
110) שם כג, כה.
111) תענית פ"ג ה"י (ובקה"ע).

"אומתך" (כמו מארצך וממולדתך) או "שעתך" (שעה שנולדת בה); ואילו כאן נאמר רק הלשון "יולדתו".

וכפי שיתבאר לקמן.

יז. ענין זה בא בהמשך להמדובר לעיל¹¹² אודות מ"ש¹¹³ "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז להשביט אויב ומתנקם", שענין ה"עוז", "אין עוז אלא תורה"¹¹⁴, הוא "מפי עוללים ויונקים" דוקא:

לכאורה אינו מובן: מה יכולים עוללים ויונקים לפעול בנוגע לענין התורה!?

בשלמא בנוגע ל"עוללים" — יש לומר בדוחק שבזה נכללים גם בני חמש למקרא, ששייכים כבר להבנה והשגה; אבל "יונקים" — הרי גיל היניקה ע"ד הרוב הוא עד כ"ד חודש (ולפעמים עוד לפנ"ז)¹¹⁵, שאז לא שייכים כלל להבנה והשגה.

ולהעיר גם מהמבואר באוה"ח הקדוש בפרשתנו על הפסוק⁹⁵ "שלש שנים יהי לכם ערלים"¹¹⁶: "פירוש אטומים, שלא יצא מהם צפוף תורה, שהוא פרי מאכל, שעד שלש שנים אין התינוק יכול לדבר, ובשנה הרביעית שהתחיל לדבר ילמדו לומר תורה צוה לנו, שמע ישראל (כפי שהוזכרו פסוקים אלו בהתנועות הקודמת¹¹⁷), וזה יקרא קודש הילולים, ובשנה החמישית תאכלו את פרו, כמאמרם ז"ל¹¹⁸ בן חמש שנים למקרא, ויתחיל להיות עץ מאכל".

אמנם, גם כשמדובר אודות "יונקים", שהם לפני גיל שלש שנים, הנה "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז", שזהו היסוד לענין ד"אין עוז אלא תורה".

(112) שיחת א' דר"ח אייר ה'תשל"ו סי"ג (לעיל ע' 116).

(113) תהלים ח, ג.

(114) מדרש תהלים עה"פ. שהש"ר פ"א, ד. פ"ב, ג. ועוד.

(115) רמב"ם הל' אישות פכ"א הי"ג. טושו"ע אה"ע רספ"ב. וראה פרש"י וירא כא, ח.

(116) נזכר גם שהענין ד"שלש שנים יהיו

לכם ערלים" קשור עם ג' קליפות הטמאות (ראה לקו"ת פרשתנו ל, ד. לקו"ש ח"ז ריש ע' 135), ולכאורה, מהו הצורך בענין זה, ואם בשביל ענין הנסיון, הרי מבקשים "אל תביאנו

(117) שיחת א' דר"ח אייר ה'תשל"ו סי"ט (לעיל ע' 111).

(118) אבות ספ"ה.

"רבי יהושע בן חנניא אשרי יולדתו", רואים אצלו בפועל את השלימות כפי שהיתה אצלו בכח בשעה שנולד.

וכיון שהענינים שבפרקי אבות הם "מילי דחסידותא"¹⁴⁹, יש בזה הוראה לכל אחד מישראל — שגם אצלו צריך להיות מעין המעלות שבהם שיבא ריב"ז את תלמידיו, כמו "בור סוד שאינו מאבד טפה", ועד"ז בנוגע לענין ד"אשרי יולדתו".

* * *

כג. המשך הביאור בענין איסורי גברא ואיסורי חפצא — נכלל בשיחת אחרון של פסח סמ"א ואילך¹⁵⁰.

(וסיים: ושלימות פעולת הקדושה בחפצא — שהתחילה במ"ת דנגלה דתורה, ותושלם בגילוי פנימיות התורה ע"י משיח צדקנו — תהי' לעתיד לבוא, כאשר יקויים היעוד¹⁵¹ "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר").

וכל זה נעשה ע"י הביורר והזיכוכך בזמן הגלות באופן ש"קדושים תהיו"¹⁵², "הוו פרושים מן העריות ומן העבירה"¹⁵³, והיינו, שנוסף על מ"ש לפנ"ז¹⁵⁴ "והתקדשתם והייתם קדושים" (לפי שאני אקדש אתכם), שקאי על הגברא שבגברא, ישנו גם הענין ד"קדושים תהיו" בנוגע לחפצא שבגברא, שנעשה פרוש בעצם (לא רק בנוגע לפועל) מן העריות ומן העבירה כו'.

והכח לזה הוא — "כי קדוש אני"¹⁵², כפי שנמשך ע"י התורה — "תלמוד לומר"¹⁵⁵, ועד לפירוש שאומרים חסידים¹⁵⁶ (ומקורו בתורת הרב המגיד¹⁵⁷) במארז"ל¹⁵⁵ "יכול כמוני, ת"ל כי קדוש אני, קדושתו למעלה מקדושתכם" — יכול כמוני בניחותא, ועד ש"קדושתו למעלה" היא "מקדושתכם", ע"ד פי' הרב המגיד¹⁵⁸ (שכ"ק מו"ח ה' חוזרו בשם רבינו הזקן¹⁵⁹) במאמר המשנה¹⁶⁰ "דע מה למעלה ממך", שכל הענינים שלמעלה הם ממך¹⁶¹.

* * *

(127). וש"נ.

(157) ראה א"ת פרשתנו סקי"ב.

(158) לקו"א סקצ"ח. א"ת סת"פ. וראה

גם ת"מ ח"נ ע' 363. וש"נ.

(159) סה"ש תש"ג ע' 12. תש"ד ע' 23.

אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' שג (נעתק

ב"היום יום" יג אייר).

(160) אבות רפ"ב (פרק דשבת זה).

(161) חסר הסיום (החז"ק).

(149) ראה ב"ק ל, א.

(150) לעיל ס"ע 50 ואילך. וש"נ.

(151) ישע"י מ, א.

(152) ריש פרשתנו (יט, ב).

(153) פרש"י עה"פ.

(154) שמיני יא, מד (ובפרש"י).

(155) ויק"ר פכ"ד, ט.

(156) ראה גם שיחת ש"פ שמיני, מבה"ח

וער"ח אייר תשל"א סי"ח (תו"מ חס"ד ע')

וענין זה קשור גם עם חודש ניסן — שאז הי' הענין ד'מדלג" ו"מקפץ"¹⁶, שזוהי התנועה של תשובה שלמעלה מסדר והדרגה (כמבואר בארוכה במאמרים הקודמים¹⁴²), וביחד עם זה, הרי ענינו של חודש ניסן הוא עבודת הצדיקים¹⁴³, אלא שזהו הענין ד"לאבתא צדיקייא בתיבתא"¹⁴⁴, שקשור גם עם ענין המתקת הגבורות.

כב. בנוגע לפרקי אבות:

הענין ד"אשרי יולדתו" קשור עם הרגע שבו יצא לאויר העולם, שאז נקראת אמו — "יולדתו".

ומובן גודל העילוי שברגע זה — שעם היותו תינוק בן יומו (ועד שלא עבר אפילו יום שלם, כיון שזה עתה יצא לאויר העולם), הרי הוא כבר יורש הכל¹⁴⁵ (משא"כ בהיותו עובר במעי אמו).

ועוד זאת, שכל הענינים שיהיו במשך כל ימי חייו, ישנם אצלו בכח ברגע שנולד באופן של שלימות, אלא שאח"כ הרי זה תלוי באופן עבודתו מצד בחירתו וכו', אבל ברגע שנולד ישנם בכח כל עניני עבודתו בשלימות (משא"כ בהיותו עובר במעי אמו, ש"מלמדין אותו כל התורה כולה"¹⁴⁶ — הרי אין זו עבודתו וכו').

והמעלה שבזה הוא גם לגבי יום ההילולא, שבו עולים כל עניני עבודתו במשך כל ימי חייו — שהרי יתכן שעבודתו לא היתה בשלימות וכו' [אצל אברהם הי' הענין ד"בא בימים"¹⁴⁷, שכל ימיו היו מלאים, ולא הי' חסר אפילו יום אחד; אבל יכול להיות גם באופן שיש חסרון וכו']; ואילו ברגע שנולד, אזי כל הענינים — כפי שהם בכח — הרי הם בשלימות. ועפ"ז מובן גודל השבח ד"אשרי יולדתו" — שכאשר מסתכלים עליו לאחרי שכבר עברו ריבוי שנים עד שנקרא "רבי יהושע בן חנניא" [ולהעיר, שיש גירסא¹⁴⁸ במשנה "חמשה תלמידים .. יהושע בן חנניא", ללא תיבת "רבי", ואילו רבינו הזקן בחר בגירסא שבה נאמר התואר רבי לא רק בהזכרת שמות התלמידים, אלא גם כאשר ריב"ז הי' מונה שבחם:

142 ד"ה קול דודי דש"פ מצורע, שה"ג, יו"ד ניסן; י"א ניסן; ד"ה ונחה עליו דאחש"פ (תו"מ חפ"ג ע' 444 ואילך; ע' 471 ואילך; לעיל ע' 7 ואילך).
143 ראה אוה"ת בא ע' רנו ואילך. ועוד.
144 ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.
145 ראה נדה מד, רע"א (במשנה). רמב"ם הל' נחלות פ"א הי"ג. טוש"ע חו"מ סרע"ו ס"ה.
146 נדה ל, ב.
147 חיי שרה כד, א. וראה לקו"ש חל"ה ע' 92. וש"נ.
148 ראה שינויי נוסחאות לאבות שם.

וזהו גם הדיוק "אשרי יולדתו" — שנקראת "יולדתו" מיד ברגע שנולד, שאז אינו שייך כלל להבנה והשגה, ואעפ"כ היתה מולכת עריסתו לבית הכנסת בשביל שיתדבקו אזניו בדברי תורה.

ולאלו שהדברים לא יתקבלו אצלם עד שישמעו זאת ממקורות אחרים — הנה לאחרונה גילו הרופאים (מה שנתפרש בתורה מקדמת דנא) שהרשמים הראשונים שמתקבלים אצל תינוק בזמן שאינו שייך כלל להבנה והשגה, נמשכים ופועלים פעולתם במשך כל ימי חייו עד לזמן ד"כי יזקין"¹¹⁹, שלכן נוגע ענין החינוך תיכף משעה שנולד¹²⁰.

יח. ולכן, תמורת המנהג במקומות מסויימים שכאשר נולד ילד וצריך לשמחו כו', תולים מסביבו צורות של בעלי חיים טמאים, חתול או כלב, ארי' או נשר וכו'¹²¹ — מוטב שנוסף לכך שתולים על הכותל "שיר המעלות" לשמירה¹²², יניחו מסביבו קופת צדקה, חוברת של ברכות וק"ש, או אל"ף ביי"ת וכו' (ויכולים לצבעם בצבעים יפים כדי לשמחו וכו'), כך, שבשעה שיסתכל מסביבו, הנה עוד לפני ששייך להבנה והשגה, יראה כבר ענינים של תורה.

וכשיגדל קצת ויתחיל לרמוז באצבעותיו כו', ואח"כ יתחיל לדבר, אזי ישאל מה הם דברים אלו — שהרי אין זה דבר מאכל או משקה, ולא צעצוע וכו' — ואז יספרו לו אודות התורה, שהיא הסחורה הטובה ביותר ("די תורה איז די בעסטע סחורה")¹²⁰, וכשיגדל ויהי' ילד טוב, אזי יתנו לו את הסחורה הטובה הלזו.

ואף שלכאורה אי אפשר להניח ליד תינוק ספרי קודש וכו', הרי כן הוא גם בנוגע למזוזה שאם התינוק מוודאת שיהי' מזוזה בחדרו, כדי להבטיח את שמירתו (מצד היראה והדאגה לשלומו וכו'), אלא שהעצה היא להניח זאת בכלי לפנינים מכלי וכו'¹²³.

יט. ובהמשך לזה — הרי כאן המקום להזכיר ולעורר עוה"פ ועוה"פ ועוה"פ אודות ההתעסקות בעניני חינוך. וכפי שהודיעו שנערכה אסיפה וכו', אבל בודאי לא יסתפקו בכך, אלא יביאו את כל הענינים בנוגע לפועל כדבעי למהוי.

119 משלי כב, ו.
120 ראה גם שיחת א' דר"ח אייר הנ"ל ס"ח (לעיל ס"ע 110). וש"נ.
121 ראה גם שיחת מ"ח תשד"מ (שם). וש"נ.
122 ראה גם שיחת א' דר"ח אייר הנ"ל שם (לעיל לקו"ש חכ"ה ע' 309 ואילך. התועדויות
123 ראה גם אג"ק ח"ד ע' קנט.
תשד"מ ח"א ע' 487 ואילך). וש"נ.
122 ראה ס' רזיאל המלאך בסופו. ועוד.
וראה גם שיחת א' דר"ח אייר הנ"ל שם (לעיל שם). וש"נ.
123 ראה גם אג"ק ח"ד ע' קנט.

וכל זה — גם בנוגע להמדובר¹²⁴ שצריך לכלול גם ילדים בהתעסקות בעניני חינוך, עי"ז שהילד יספר לחבירו שישנו ענין שהוא לא שמע עדיין אודותיו וכו'.

וע"פ מ"ש הרמב"ם¹²⁵ שתחילה צ"ל לימוד התורה שלא לשמה, כשביל ממתקים, ממון וכבוד וכו', ורק אח"כ יכולים לבוא ללימוד התורה לשמה — הנה ההצעה היא שיבטיחו פרסים לילדים שיעסקו בעניני חינוך, לאחרי שיקבעו זמן מסויים שעד אז יגישו הילדים דו"ח מפעולותיהם, ועל זה יקבלו את הפרסים.

והזמן המתאים לחלוקת הפרסים הוא ל"ג בעומר, שהוא יום מיוחד שקשור עם ילדים¹²⁶,

— בחסידות לא מצאתי לע"ע ביאור בזה, אבל רואים במנהג ישראל שביום זה יוצאים עם הילדים מחוץ לעיר, ומשחקים בקשת וכו'¹²⁷, ובפשטות הרי זה לפי של"ג בעומר קשור עם תלמידי ר"ע שפסקו למות, ועד לחמשה התלמידים ש"העמידו תורה"¹²⁸ —

ובו יקבעו זמן נוסף לחלוקת פרסים עבור אלו שיעסקו בזה בימים שלאח"ז.

כ. וכיון שמדברים על זה ביום השבת — תהי' ההתעסקות בכל ענינים אלו באופן העבודה של שבת:

שבת — אסור במלאכה (לא כמו ר"ח, שאף שאינו נקרא "יום המעשה"¹²⁹, ה"ה מותר במלאכה), ועד שזהו באופן ש"מחוי במחוג קמי מלכא"¹³⁰, שהוא היפך מציאותו כו'¹³¹, ואילו ענין המלאכה הוא באופן ש"כל מלאכתך עשוי"⁴⁴, מלבד מה שהקב"ה רוצה שתהי' איזה עשי' באצבע קטנה, באופן של בורר אוכל מתוך אוכל וכו'. אך עיקר ענין השבת הו"ע התענוג.

וכך צריכה להיות ההתעסקות בכל ענינים הנ"ל — לא בגלל שאין לו ברירה [כיון שגזירה גזרתי חוקה חקקתי, או בגלל שמתבייש מילדיו

(124) שיחת א' דר"ח אייר הנ"ל ס"ז
(לעיל ע' 109).
(125) פיהמ"ש שנהדרין ר"פ חלק.
(126) ראה גם תו"מ חכ"ח ריש ע' 87.
(127) ראה גם תו"מ ח"ג ע' 77 ואילך.
(128) יבמות סב, ב.
(129) ראה יחזקאל מו, א ובמפרשים.
(130) שמואל"א כ, יט ובמפרשים. הובא בלקו"ת ברכה צו, ד ואילך.
(131) חגיגה ה, ב.
(132) ראה גם תו"מ ח"ג ע' 77 ואילך.
(133) פ"ה (דרמ"צ ח, א). ובכ"מ.

ונכדיו, שהיו בהתוועדות וראו שיושב יהודי ואומר "לחיים", ודורש ותובע ומרעיש ודופק על השולחן וזועק מקירות לבו שצריך לעסוק בחינוך, וכשחוזרים לביתם רואים את הסבא יושב וקורא עיתון, ושותה כוס תה... ולאחרי שכבר גמר לשתות ולקרוא את העיתון, אזי מתיישב ללמוד, אבל חצי רדום... והראי', שגם הפעולות שלו הם באופן של שינה, וגם כשפועלים עליו לעשות משהו, הנה בהזדמנות הראשונה שאף אחד לא רואה, עוזב את הכל ורץ לטלפון לדבר אודות ענינים של מה בכך], אלא מתוך תענוג.

ועד שבאים לשלימות ענין השבת — "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"¹³² (שמעין זה הוא בכל שבת), שאז יקויים היעוד¹³³ "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי", בב' האופנים דאתכפיא ואתהפכא¹²⁴ שנתבארו במדרש¹³⁴ על הפסוק¹³⁵ "מזמור שיר ליום השבת", בקרוב ממש. * * *

כא. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר — יובן הענין בעבודה ע"פ המבואר ביהל אור:

מבואר שם¹³⁶ ש"ענין קן נשרי"א קאי על בחי' תשובה, כמ"ש בלקו"ת¹³⁷ ע"פ כנשר יעיר קנו" — פסוק בפ' האזינו¹³⁸ שקורין בחודש תשרי, וע"פ פתגם רבינו הזקן¹³⁹ שצריך לחיות עם הזמן, עם הפרשה בתורה שקורין באותו זמן, מובן שפרשת האזינו שייכת לענינו של חודש תשרי — חודש התשובה, כמרומז בשמו — מלשון "תשרי ותשבוק כל חובינו"¹⁴⁰.

ולכן שם "קורין לכלה נינפי" — כלה היא בחי' מלכות, ונינפי הוא מלשון תנ"ו פ"ה¹⁴¹, שתנופה הו"ע ההעלאה — העלאת המלכות לבינה [וזהו גם הקשר ל"תחום" (קן נשרי"א), כמ"ש אאמו"ר ש"תחו"ם הוא השמות קס"א קנ"א קמ"ג שבבינה", ומספרם חמו"ת, שרומז על בינה שהיא חמותה של הכלה, מלכות], שענינו בעבודה הו"ע התשובה. וזהו גם מה שקורין "לתרנגול שכו"י" — שקשור עם המתקת הגבורות ע"י עליית המלכות לבינה.

(132) תמיד בסופה.
(133) ישעי' יא, ט. סה, כ.
(134) תו"כ בחוקותי כו, ו.
(135) תהלים צב, א.
(136) ע' קפה.
(137) האזינו עח, א ואילך.
(138) לב, יא.
(139) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשוון).
(140) ויק"ר פכ"ט, ח.
(141) זח"ג קפת, ב.